

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei del Patrimoni Arquitectònic

**EXPEDIENT DE DECLARACIÓ
BCIN - MONUMENT HISTÒRIC
TORRE DE CAN MARIO**

PALAFRUGELL (Baix Empordà)

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei del Patrimoni Arquitectònic

Servei del
Patrimoni Arquitectònic

**EXPEDIENT DE DECLARACIÓ
BCIN - MONUMENT HISTÒRIC
TORRE DE CAN MARIO**

PALAFRUGELL (Baix Empordà)

INDEX

1. PREÀMBUL I OBJECTIUS

2. MEMÒRIA

- 2.a. Memòria històrico-arquitectònica
- 2.b. Estat de conservació
- 2.c. Bibliografia

3. NORMATIVA

- 3.a. El Monument. Definició i delimitació
  - 3.a.1. Criteris d'intervenció
- 3.b. L'entorn de protecció. Delimitació
  - 3.b.1. Criteris d'intervenció
- 3.c. Normativa
  - 3.c.1. Marc legal
  - 3.c.2. Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

4. ANNEX

- 4.a. Documentació planimètrica
- 4.b. Documentació fotogràfica
- 4.c. Règim de propietat

1. PREÀMBUL I OBJECTIUS

L'edificació objecte d'aquest expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional-monument històric és la torre de can Mario, situada a l'antic complex industrial anomenat can Mario o antiga fàbrica Armstrong, en el nucli urbà de Palafrugell (Baix Empordà).

L'interès del monument ve motivat perquè és portador d'uns valors històrics, artístics, tècnics i culturals que el fan mereixedor de la seva protecció.

La relació de la torre de can Mario amb el marc físic on està situada ha establert un diàleg i una relació ambiental que al llarg del temps ha configurat amb personalitat pròpia i donat una gran entitat arquitectònica, urbana i cultural a la vila.

Per totes aquestes consideracions es fa necessari fer una delimitació del monument històric i del seu entorn, de tal manera que es possibiliti el necessari equilibri harmònic entre el monument i el paisatge urbà que li dona suport.

2. MEMÒRIA

2.a. Memòria històrico-arquitectònica

Bender era el nom d'una família i d'una empresa surera alemanya amb seu a Frankental, Baviera. Era una empresa manufacturera i al començament comprava la primera matèria a l'Empordà. La seva sucursal empordanesa, a Sant Feliu de Guíxols, s'establí el 1851 i aleshores era purament comercial: comprava el suro i l'exportava a Alemanya, on el treballaven.

Cap al final del segle XIX el comerç es convertí en fàbrica a nom de Fills de H. A. Bender. En poc temps es convertirà en la primera empresa surera catalana, amb dues fàbriques a Sant Feliu, una a Palafrugell i una sucursal a Sevilla. El 1898 a l'empresa treballaven 5.000 persones.

La casa Bender fabricava manualment taps per a vi, xampany, cervesa, gasosa, etc. per això s'explica la xifra enorme d'obriers de les seves fàbriques. La mecanització del procés de fabricació, de la qual Bender és pionera, rebaixarà molt la quantitat de personal. L'any 1913 tenia 600 treballadors.

Joan Miquel i Avellí havia nascut a Palafrugell el 1879. El seu oncle, Joan Miquel i Deulofeu -l'oncle Xurri- era el director de la casa Bender a la mateixa població. El nebot hi entrà a treballar i aprengué l'ofici de taper.

Enric Vincke Wischmeyer era alemany, nascut a Osnabrück el 1871. Treballava per a Bender des del 1890 com a venedor i agent comercial.

Finalment, Pau Meyer Unmack, alemany d'Hamburg i agent comercial, com Meyer, treballava a la xarxa de vendes de Bender.

La direcció de l'empresa alemanya recaigué aviat en aquests tres homes. La família Bender venia poc a Catalunya i deixà la marxa del negoci a les mans dels seus apoderats.

Joan Miquel i Enric Vincke decidiren independitzar-se i crear un negoci per compte propi. El mes d'agost del 1900 construïren a Palafrugell la societat regular col·lectiva Miquel i Vincke per tal de dedicar-se a la fabricació de tota mena d'articles de suro, en clara competència amb la seva antiga empresa. Un any després de la seva creació, la societat s'eixamplà per donar entrada a Pau Meyer i l'empresa es denominarà Miquel, Vincke i Meyer.

Miquel Vincke i Meyer s'establiren a Palafrugell: compraren una gran finca al centre de la població i hi construïren una primera planta industrial, que després anaren ampliant (1907).

El desenvolupament fou molt ràpid. El 1905 treballaven 500 persones a la fàbrica de Palafrugell i dos anys després ja n'hi havia 1000. La producció arribà a ser d'un milió de taps diaris.

L'empresa buscarà directament el mercat comprador, i fugirà del procediment comercial tradicional a l'Empordà que consistia a vendre a cases britàniques, les quals revenien el suro a altres països. La col·laboració dels dos socis alemanys va ser fonamental en aquest sentit. De Pau Meyer es deia que havia estat el primer fabricant de taps a donar la volta al món en missions comercials. Aquest soci morirà el 1910 al Japó –segons Josep Pla- o a Wiesbaden, segons altres cronistes –Francesc i Ramir Medir-.

L'empresa, que s'anomenà Miquel i Vincke en morir Meyer, passà d'un volum de vendes d'un milió de pessetes l'exercici 1901-1902 a més de quatre milions en esclatar la Gran Guerra.

L'inici de la Primera Guerra Mundial (1914) tindrà conseqüències negatives per a la indústria surera en general i per a Miquel i Vincke en particular. Les generals arriben per l'ensorrada de les relacions comercials dintre del continent europeu i d'Europa amb Amèrica. Les particulars venen de la nacionalitat alemanya de Vincke que farà que l'empresa catalana s'inclogui en les llistes negres britàniques i franceses.

La solució fou enginyosa. La societat regular col·lectiva es convertirà en societat anònima i Enric Vincke sortirà oficialment de l'empresa Manufactures del Suro, S.A. que es constituirà el 1916 amb seu social a Palafrugell tenia, però com a socis majoritaris Joan Miquel i l'alemany, a més d'incloure l'advocat i polític Joan Ventosa i Calvell i l'americà d'origen alemany Harry Strauss.

La sortida d'Enric Vincke es farà sota la cobertura d'un nou negoci, que estava integrat a la fàbrica de Palafrugell. El 1912, Miquel i Vincke havien contractat els serveis d'un enginyer industrial barceloní, Josep Maria Manich i Elías, el qual aportà una llicència francesa d'explotació de tubs metàl·lics flexibles. Els tubs es fabricaven dintre del recinte de la fàbrica fins el 1916, que aquestes instal·lacions industrials es traslladaren fora del recinte, al carrer de Sant Sebastià núm. 42. La nova empresa, a nom d'Enric Vincke, obrí igualment un despatx a Barcelona al carrer de Llúria, núm 199, que estava a la disposició de Manufactures del Suro. L'estratagema del soci alemany funcionà.

El 1920 es compra la Companyia Surera Internacional, S.A. de Palamós, propietat de la Crown Cork & Seal Corp. de Baltimore (Estats Units), la qual fabricava discos naturals de suro i era la primera a produir aglomerat negre de suro. La fàbrica de Palamós serà la segona de Manufactures i al mateix temps l'oficina exportadora de l'empresa, ja que s'utilitzava aquell port per a l'expedició dels productes manufacturats.

Una altra compra fou la fàbrica de Barris i Companyia, una vella companyia surera de Palafrugell que confeccionava taps de xampany. Es crearà amb ella Trefinos, S.A. filial al 100%.

El domicili es manté a Palafrugell i continua l'expansió. El mateix 1925 l'empresa disposa de la gran fàbrica de Palafrugell –la major part de la qual està destinada a la fabricació de l'aglomerat de suro-, la de Palamós, una tercera a Figueres i una quarta a Càceres i inicia la construcció d'una cinquena a Begur. Les fàbriques de Palafrugell i Palamós són les més grans i ocupen 1.500 persones. El 1925 fabriquen 30.000 tones d'aglomerats de suro i unes 5.000 tones de productes de suro natural entre els quals hi ha naturalment els taps.

Gràcies a les gestions de Meyer, Vincke i després Strauss, els seus principals mercats són ara els Estats Units, la Gran Bretanya, la República Argentina i Austràlia.

El destí de l'empresa de Palafrugell es va resoldre als Estats Units, on Manufactures del Suro trobarà com a principal competidor l'Armstrong Cork Industries, domiciliada a Lancaster (Pensilvània). La guerra comercial i de preus serà guanyada per l'empresa americana.

Tot i que els darrers anys de la dècada dels vint són bons per a la indústria surera. Manufactures del Suro no repartí dividend. L'exercici 1927-1928 serà el primer de tota la seva història en què no ho farà.

El 1930, Manufactures del Suro, S.A. farà una ampliació de capital de 15 milions de pessetes, de manera que el capital passa de 10 a 25 milions. Els 15 milions es destinen a la compra dels actius a Espanya de l'Armstrong. Però no es tracta en realitat d'una compra, sinó d'una venda, ja que són els americans els que en cobrir l'ampliació es fan càrrec del control de l'empresa empordanesa. La denominació social serà ara la de Manufacturas del Corcho Armstrong, S.A. amb domicili a Sevilla.

Joan Miquel, que tenia mala salut, abandona l'empresa. Amb part dels diners que obtingué de la venda de les seves accions compra unes finques rústiques a les comarques de Lleida. Morí a Palafrugell el 1934. Enric Vincke traslladà a Palamós la fàbrica de tubs metàl·lics flexibles, que continuava al seu nom, tot mantenint la gerència a la nova Manufacturas, que els americans li confirmaren. A Palamós inicià amb èxit la fabricació de mànegues de goma. Traspassà al negoci al seu fill. Morí el 1958 i fou enterrat al cementiri de San Feliu de Guíxols.

Des de l'1 de gener de 1930 l'empresa surera és ja una filial de l'americana Armstrong. Enric Vincke es mantindrà en el consell d'administració fins a la seva mort. Havia adquirit la ciutadania espanyola. L'empresa tenia fàbriques de productes de suro i aglomerats a Palafrugell, Palamós, Algesires, Càceres i Sevilla.

Al voltant del 1980 la denominació de l'empresa serà Armstrong World Industries, S.A. amb domicili social primer a Madrid i finalment de nou a Palafrugell.

Els edificis principals de Palafrugell foren construïts entre 1900 i 1905 per l'arquitecte barceloní General Guitart i Lostalo. D'aquests edificis en destaquen la façana modernista (amb treball de ceràmica i forja realment espectaculars) i els elements interiors de les naus: cobertes a doble vessant sostenides per encavallades de ferro i fusta així com les grans bigues d'enreixat metàl·lic que separen les dues plantes. Es conserven encara els ascensors originals, instal·lats el 1905. Un element impactant és la torre d'aigua, projectada pel mateix arquitecte i construïda per l'empresa "Talleres del arquitecto Juan Torras" de Barcelona, els anys 1904 i 1905. Aixecada sobre una base cilíndrica de pedra i feta íntegrament de ferro. S'han de destacar els elements decoratius, tant en l'enreixat de la barana com en l'acabament superior, elements gens comuns en aquest tipus de construccions tan funcionals.

(Extracte del llibre "Fàbriques i empresaris. Els protagonistes de la revolució industrial a Catalunya", Francesc Cabana, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994.

També extracte del Butlletí d'Arqueologia Industrial i de museus de Ciència i Tècnica", juny de 1992.)

2.b. Estat de conservació

	Materials	Bo	Regular	Dolent	
ESTRUCT.	FNAMENTS	Pedra i formigó	X		
	ELEM. VERTICALS	Ferro	X		
	" HORIZONTALS	Ferro i obra	X		
EXTERIORS	COBERTES	Ferro	X		
	FAÇANES	Ferro	X		
	"				
	ACABATS DE FAÇANA	Pintat		X	
	BUI TS PL. BAI XA	---			
	" PLS. SUPERIORS	---			
	AÏLLAMENTS	Sense			
	ALTRES				
INTERIORS	COMPARTIMENTACIÓ	---			
	PARAMENTS	Pintat		X	
	PAVIMENTACIÓ	---			
	SOSTRES	---			
	CEL-RAS	---			
	DECORACIÓ	Metàl. liques	X		
	ALTRES				
INSTALLACIONS	CUINES I BANYS				
	AIGUA	Dipòsit		X	
	ELECTRICITAT	---			
	SANEJAMENT	---			
	ALTRES	No hi ha instal.lacions. Només les pròpies del dipòsit, que són obsoletes.			

OBSERVACIONS

Es tracta d'una alta torre-dipòsit metàllica situada al pati central del nucli edificat de la fàbrica. L'estructura metàllica es dreça damunt d'una socalada cilíndrica de pedra, amb porta d'accés amb motlures i l'any 1904 en relleu sobre l'arc. L'alt entremat de ferro, al voltant d'un cos d'obra, alberga l'escala que porta a la part superior on hi sobresurt el cos cilíndric del dipòsit de l'aigua amb una barana a la part superior de forja i decorada a tot volt. Més amunt s'aixeca un segon espai de guaita més reduït, circular i amb el mateix tipus de barana. L'extrem superior és enfatitzat amb un casquet cònic rematat d'una sageta que té un element decoratiu de forja calada, amb l'emblema de la casa comercial.

2.c. Bibliografia

- AECORK NEWS, Palafrugell núm. 14, "Museo del Corcho. Fábrica Armstrong 'Can Mario' y el museo del corcho",
Asociación de Empresarios Corcheros de Cataluña.
- ORIOL BOHIGAS, "Reseña y catálogo de la arquitectura modernista II",
Editorial Lumen, Barcelona, 1983, pág. 257
- FRANCESC CABANA, "Fàbriques i Empresaris. Els protagonistes de la revolució industrial a Catalunya",
Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994, pág. 312 a 320.
- J. CORREDOR-MATHEOS, JOSEP M. MONTANER (text), JORDI ISERN (fotos),
"Arquitectura Industrial a Catalunya. Del 1732 al 1929"
Editat per la Caixa de Barcelona, 1984, veure pàg. 226 a 231, text introductor general i pàg. 44.
- PEP ESPADALÉ, "Els edificis de 'Can Mario' a Palafrugell",
Butlletí d'Arqueologia Industrial i de museus de Ciència i Tècnica" número 14, juny 1992.
- R. MEDIR JOFRA, "Historia del gremio corchero",
Editorial Alhambra, S.A., Madrid, 1953.
- PERE PLA CASADEVALL, "El suro. Què és. Per què serveix",
UPB, Diputació de Girona i Cambra de Comerç de Girona, 1976.
- JOAN TARRÚS, NARCÍS COMADIRA, "Guia d'Arquitectura dels segles XIX i XX a la província de Girona",
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Barcelona, 1977.

3. NORMATIVA

3.a. El monument. Definició i delimitació

Es considera bé cultural d'interès nacional en la categoria de monument històric, d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català, la torre-dipòsit de can Mario situada en el nucli urbà de Palafrugell.

La torre-dipòsit de can Mario és una edificació singular construïda al 1904 amb una estructura metàl·lica de suport que queda situada en l'espai central de l'antiga fàbrica de suro, al nucli urbà de Palafrugell, Baix Empordà.

L'estructura metàl·lica queda col·locada damunt d'una base cilíndrica d'obra de pedra, on hi ha la porta d'accés a l'escalà que es desenvolupa a l'interior d'aquell entramat de ferro i dona accés a la part superior on hi ha un dipòsit d'aigua també cilíndric, que té una barana de forja a la part superior. La torre continua pujant fins a un segon nivell que constitueix un lloc de guaita de dimensions menors i amb una barana similar a l'anterior.

A l'extrem superior hi ha un casquet de forma cònica amb una sageta ornamentada amb l'emblema comercial de l'antiga empresa.

Aquesta torre constitueix una fita visual dins el nucli urbà que l'envolta, cosa que la fa molt significativa en el seu context.

Es considera monument:

- L'edificació de la torre-dipòsit i el seu subsòl.

3.a.1. Criteris d'intervenció

D'acord amb el que estableix l'article 35.1 de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, qualsevol intervenció en un monument històric ha de respectar els criteris següents:

- a) La conservació, la recuperació, la restauració, la millora i la utilització del bé han de respectar els valors que van motivar la declaració, sens perjudici que pugui ésser autoritzat l'ús d'elements, tècniques i materials contemporanis per a la millor adaptació del bé al seu ús i per a valorar determinats elements o èpoques.
- b) S'ha de permetre l'estudi científic de les característiques arquitectòniques, històriques i arqueològiques del bé.
- c) S'han de conservar les característiques tipològiques d'ordenació espacial, volumètriques i morfològiques més remarcables del bé.

- d) És prohibit de reconstruir totalment o parcialment el bé, excepte en els casos en què s'utilitzin parts originals, i de fer-hi addicions mimètiques que en falsegin l'autenticitat històrica.
- e) És prohibit eliminar parts del bé, excepte en el cas que comportin la degradació del bé o que l'eliminació en permeti una millor interpretació històrica. En aquests casos, cal documentar les parts que hagin d'ésser eliminades.
- f) És prohibit col·locar publicitat, cables, antenes i conduccions aparents en les façanes i cobertes del bé i de bastir instal·lacions de serveis públics o privats que n'alterin greument la contemplació.

3.b. L'entorn de protecció. Delimitació

La Llei 9/1993, en el seu article 11.1.b), estableix l'opció de delimitar l'entorn necessari per a la protecció adequada del bé, constituït per l'espai que li dona suport ambiental. Atesa la conveniència de fer-ne ús per tal de potenciar la protecció del monument, es defineix l'àrea delimitada com a entorn de protecció de la torre-dipòsit de can Mario de Palafrugell (Baix Empordà), tot valorant i tenint en compte els següents conceptes:

- a) Interès social: per tal de permetre la visualització del bé immoble des dels espais accessibles.
- b) Valoració paisatgística: s'ha estudiat i valorat la relació del bé immoble amb el paisatge, la seva silueta i altres components bàsics com les edificacions adjacents o aïllades, xarxa viària, espais lliures, topografia i elements pertorbadors.
- c) Anàlisi de l'ordenació territorial i urbanística: s'ha estudiat i valorat la zona urbana actual, la històrica, les previsions conegudes de desenvolupament futur, la viabilitat, les parcel·lacions i les tipologies constructives existents així com la qualificació urbanística i l'existència d'edificacions que formaven part del conjunt fabril on cal inscriure la torre.
- d) Documentació històrica gràfica i documental: que ha permès conèixer i valorar la relació del bé immoble amb el territori a través del temps i conèixer l'evolució del paisatge, i de les edificacions i tipologies de l'entorn.
- e) Anàlisi de l'espacialitat entesa com l'estudi de les volumetries existents i les incidències que poden tenir les noves actuacions previstes pel planejament i previsibles, així com la incidència de les noves actuacions no previstes pel planejament.
- f) Anàlisi arquitectònica: que ha permès conèixer i estudiar les preexistències de tipologies, materials, façanes, color, textures, teulats, ràfecs, proporcions de buits i obertures, etc.
- g) Anàlisi de la xarxa viària actual i prevista, i de les incidències que té en el paisatge el seu traçat, materials i textures d'execució i elements de senyalització així com el mobiliari urbà, les zones de vianants i les àrees d'aparcaments actuals i futures.
- h) Valoració dels components sentimentals per a la població com són els visuals, itineraris i ambients habituals així com els espais d'especial rellevància o interès; i l'estat de conservació i usos de les edificacions i dels espais públics i privats de l'entorn.

Aquesta llista de conceptes tot i que és llarga, no és exhaustiva, però és un recull d'aquells aspectes que s'han considerat bàsics. Nombrosos factors incideixen i poden incidir i cal tenir-los present per aconseguir que aquest bé immoble es pugui transmetre en les millors condicions a les generacions futures.

Un cop analitzats i valorats aquests factors en base a la documentació recollida i prèvia observació del territori, s'ha fixat l'àrea delimitada com a entorn de protecció.

L'entorn de protecció de la torre-dipòsit de can Mario consta grafiat al plànol núm. 1 i té la següent descripció:

L'entorn de delimitació ve definit per una línia imaginària que s'inicia al núm. 40 de carrer Pi i Margall, cantonada amb el carrer Begur, i segueix pel carrer Pi i Margall fins arribar a incloure el núm. 22 d'aquell carrer, on gira 90° a l'esquerra i segueix pel límit de parcel·lació de la finca de l'antiga caserna de la Guàrdia Civil, que queda exclosa, i seguint després pel límit posterior de les parcel·les de les cases del carrer Pagés i Morata arriba al carrer de la Garriga en el límit lateral del núm. 13 d'aquell carrer, on gira novament 90° a l'esquerra i segueix pel carrer de la Garriga fins a arribar a la cruïlla amb el carrer Begur, on gira 90° a l'esquerra i segueix per aquest carrer fins a arribar a la cruïlla del carrer Pi i Margall on enllaça amb l'inici de la línia imaginària, tancant el recinte d'entorn delimitat.

Ordre de prelació: en cas de contradicció preval la referència gràfica a qualsevol altra.

3.b.1. Criteris d'intervenció

- D'acord amb el que estableix l'article 35.3 de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català, el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció dels béns immobles d'interès nacional no poden alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. En els entorns dels immobles d'interès nacional és prohibit qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runa o deixalles.

3.c. Normativa

3.c.1. Marc legal

- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.
DOGC de 11-10-93
- Sentència del Tribunal Constitucional 17/1991, de 31 de gener, en recurs d'inconstitucionalitat promogut per la Generalitat de Catalunya contra determinats preceptes de la Llei 16/1985.
BOE de 25-02-91
- Decret 15/1990, de 9 de gener, sobre les Comissions del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura.
DOGC de 31-01-90
- Decret 267/1991, de 25 de novembre, sobre la declaració dels béns d'interès cultural i l'inventari del patrimoni cultural moble de Catalunya.
DOGC de 20-12-91
- Decret 102/1994, de 3 de maig, sobre la composició i el funcionament del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català.
DOGC de 11-05-94
- Decret 138/1994, de 30 de maig, pel qual s'adeqüen a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, els procediments de la competència del Departament de Cultura.
DOGC de 01-07-94
- Acords de la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de Girona de 13-05-1997 i de 9-09-1997 en relació amb el Pla Especial de Reforma Interior U.A.1.2 i U.D.1 Armstrong.

3.c.2. Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

Està regulat pels següents articles de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català:

Article 30. Accés als béns culturals d'interès nacional

1. Els propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors de béns culturals d'interès nacional estan obligats a permetre:
  - a) L'examen i l'estudi dels béns pels investigadors reconeguts per alguna institució acadèmica, amb la presentació prèvia d'una sol·licitud raonada, avalada pel Departament de Cultura.
  - b) La col·locació d'elements senyalitzadors de llur condició de béns culturals d'interès nacional.
  - c) La visita pública dels béns, en les condicions que siguin establertes per reglament, almenys quatre dies al mes i en dies i hores prèviament assenyalats.
2. Als efectes del que disposa l'apartat 1.c), en la determinació del règim de visites s'ha de tenir en compte el tipus de béns, llurs característiques i, en el cas dels béns immobles, l'informe de l'ajuntament afectat. En casos justificats, el Departament de Cultura pot dispensar, totalment o parcialment, del règim de visites. En el cas dels béns mobles, el Departament de Cultura pot establir, com a mesura alternativa a la visita pública, el dipòsit dels béns en un centre cultural, perquè hi siguin exhibits en els terminis i amb les condicions que siguin establerts per reglament.

Article 33. Planejament urbanístic

1. En cas que un immoble sigui declarat d'interès nacional, els termes de la declaració prevalen sobre els plans i les normes urbanístiques que afecten l'immoble, que s'hi han d'ajustar abans d'ésser aprovats o bé, si ja eren vigents abans de la declaració, mitjançant modificació.
2. En el cas dels conjunts històrics, les zones arqueològiques, les zones paleontològiques, els llocs històrics i les zones d'interès etnològic i en el cas dels entorns de protecció de qualsevol bé cultural d'interès nacional, l'ajuntament corresponent ha d'elaborar un instrument urbanístic de protecció o adequar-ne un de vigent. L'aprovació d'aquests instruments de planejament requereix l'informe favorable del Departament de Cultura.

Article 34. Autorització d'obres

1. Qualsevol intervenció que es pretengui realitzar en un monument històric, un jardí històric, una zona arqueològica o una zona paleontològica d'interès nacional ha d'ésser autoritzada pel Departament de Cultura, en el termini que sigui establert per reglament, prèviament a la concessió de la llicència municipal.
2. En el cas de les intervencions en béns culturals d'interès nacional altres que els esmentats en l'apartat 1 i en tots els entorns de protecció, l'autorització del Departament de Cultura només és preceptiva mentre no hagin estat aprovats els instruments de planejament a què fa referència l'article 33.2.
3. Qualsevol projecte d'intervenció en un bé immoble d'interès nacional ha d'incloure un informe sobre els seus valors històrics, artístics i arqueològics i sobre el seu estat actual, i també d'avaluació de l'impacte de la intervenció que es proposa.
4. La potestat del Departament de Cultura a què fan referència els apartats 1 i 2 s'ha d'exercir en el marc dels criteris bàsics i generals fixats per l'article 35 i dels criteris específics que pot contenir cada declaració, sens perjudici del marge d'apreciació discrecional necessari per a valorar en cada supòsit la compatibilitat de la intervenció projectada amb la preservació dels valors culturals del bé.
5. Els ajuntaments han de notificar al Departament de Cultura, simultàniament a la notificació a l'interessat, les llicències urbanístiques que afectin béns culturals d'interès nacional.
6. Si, com a conseqüència del mal estat d'un immoble d'interès nacional, l'ajuntament corresponent ha d'adoptar mesures per evitar danys a tercers, cal que ho comuniqui prèviament al Departament de Cultura, el qual disposa d'un termini de quaranta-vuit hores per a determinar les condicions a què s'ha de subjectar la intervenció.

Article 36. Autorització dels canvis d'ús

Els canvis d'ús d'un monument han d'ésser autoritzats pel Departament de Cultura, amb informe de l'ajuntament afectat, prèviament a la concessió de la llicència municipal corresponent.

4. ANNEX

4.a. Documentació Planimètrica

- Delimitació de l'entorn de protecció E: 1/500

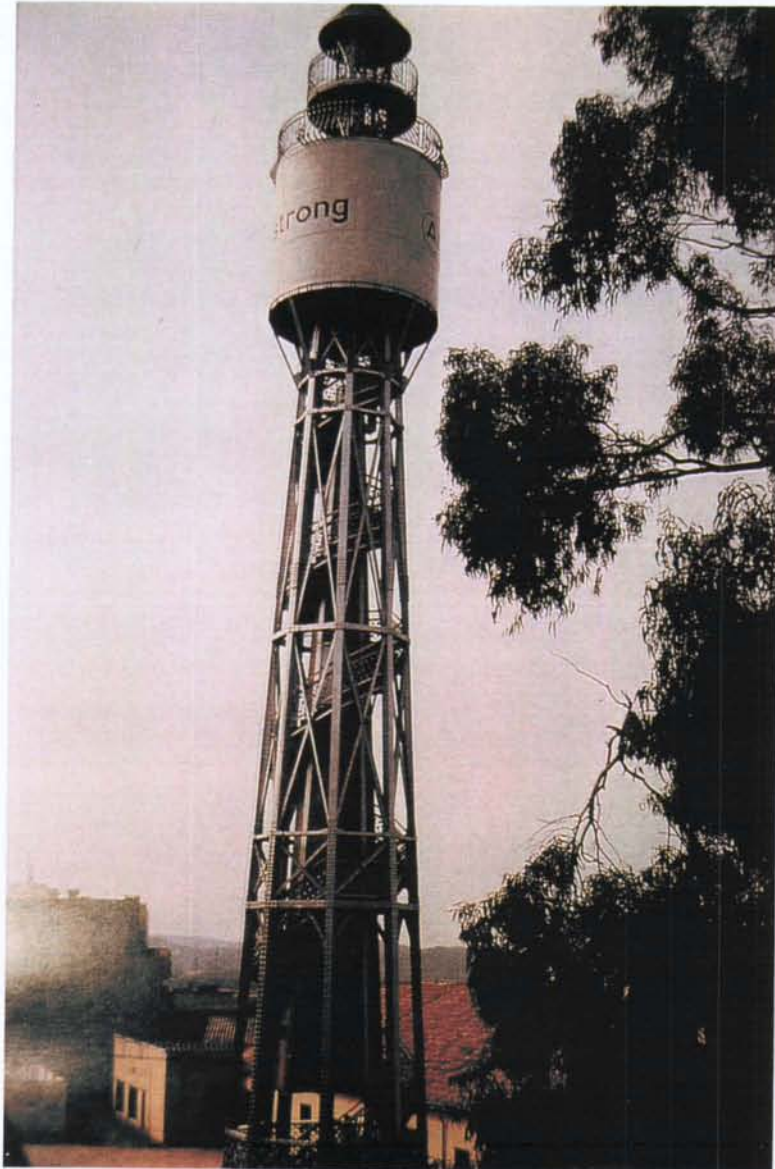

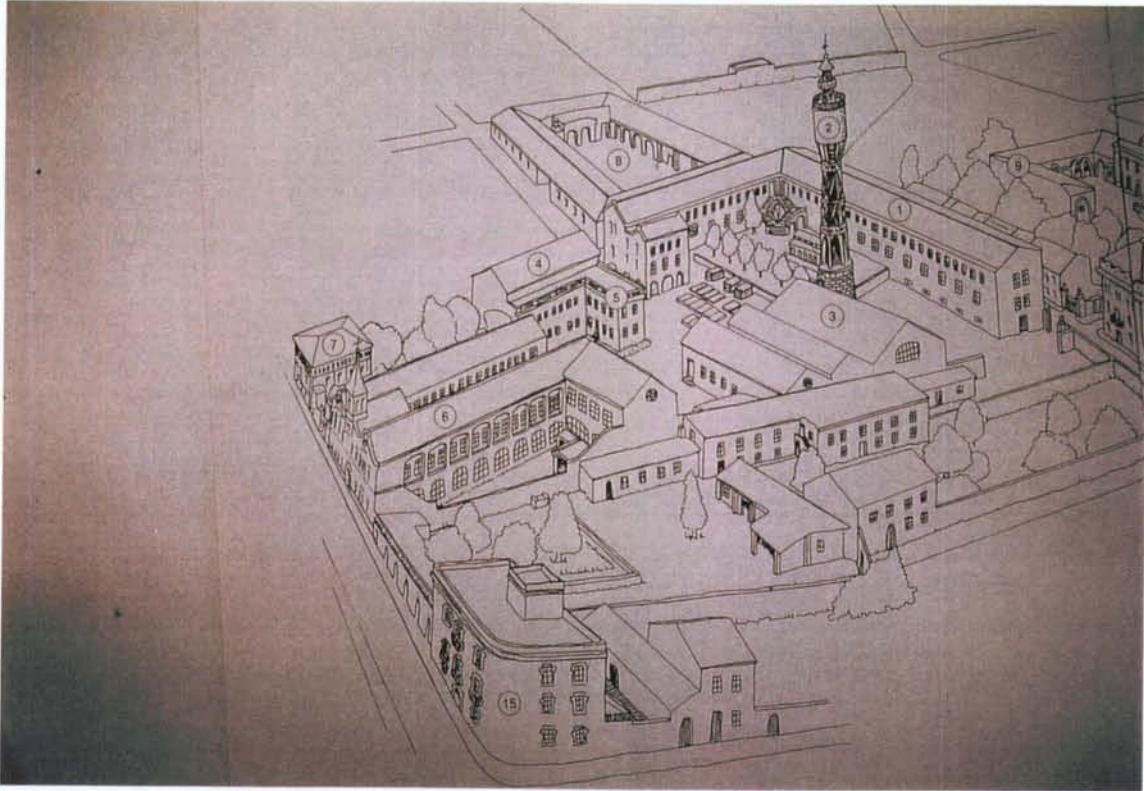
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei del Patrimoni Arquitectònic

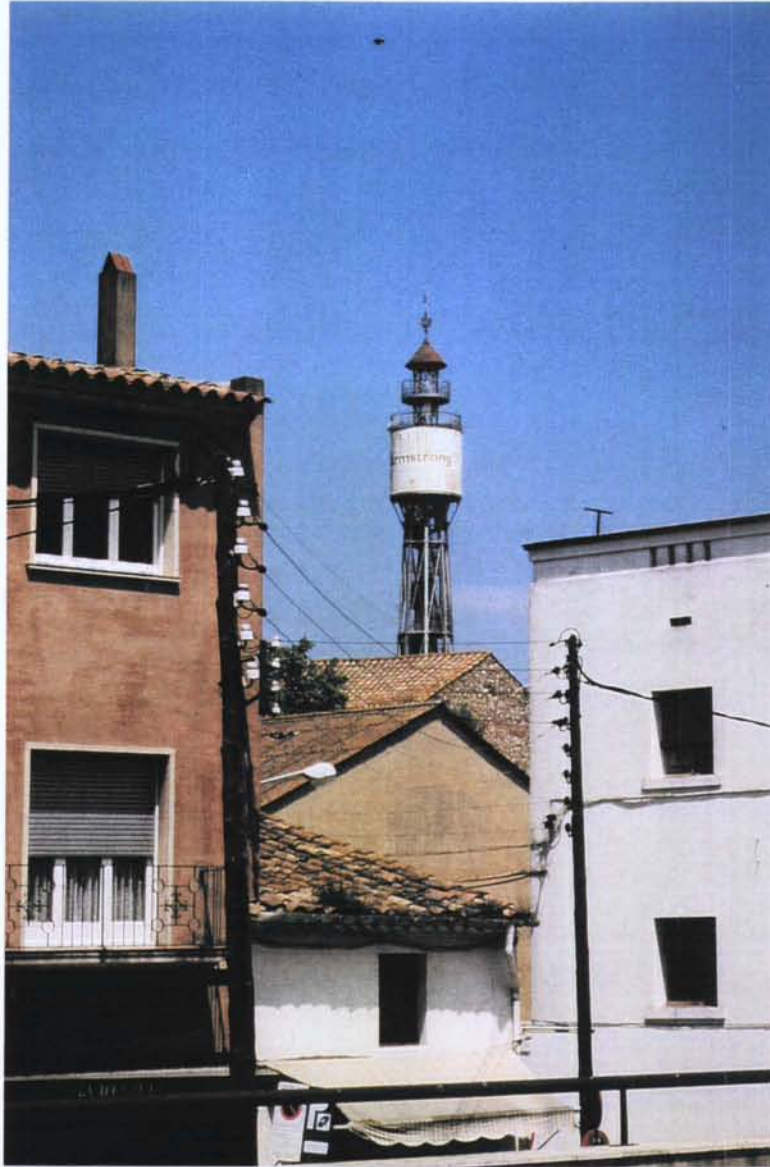
4.b. Documentació fotogràfica

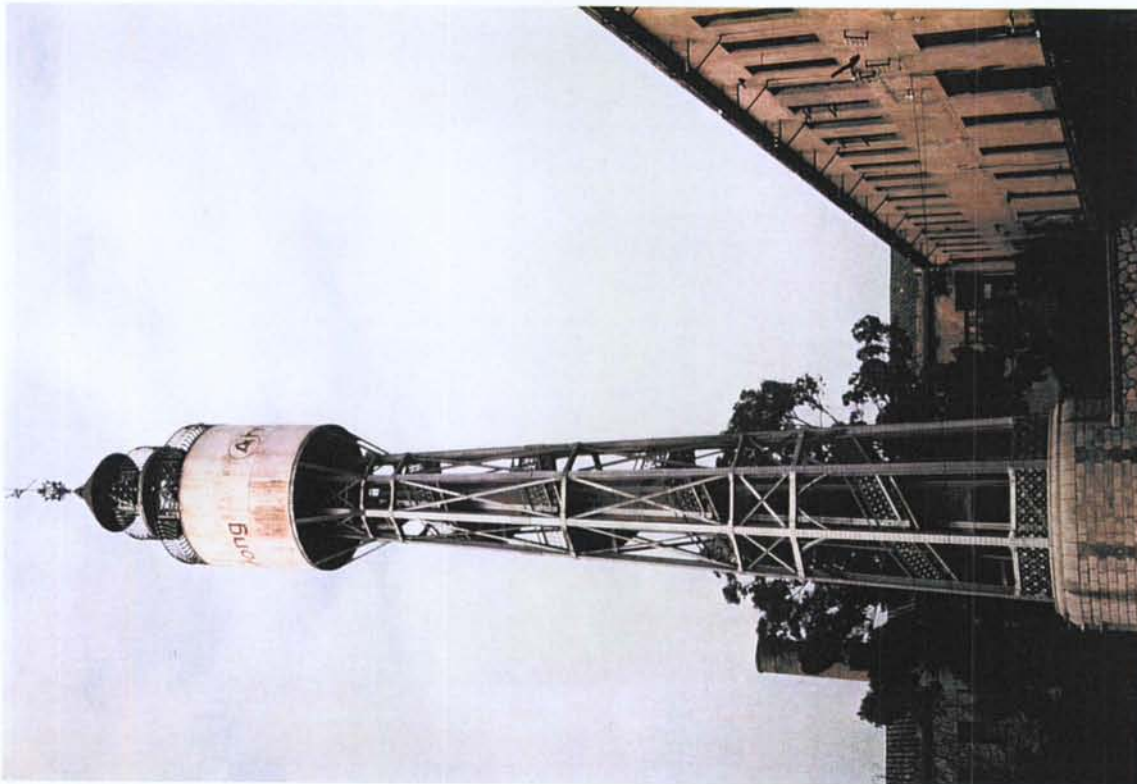
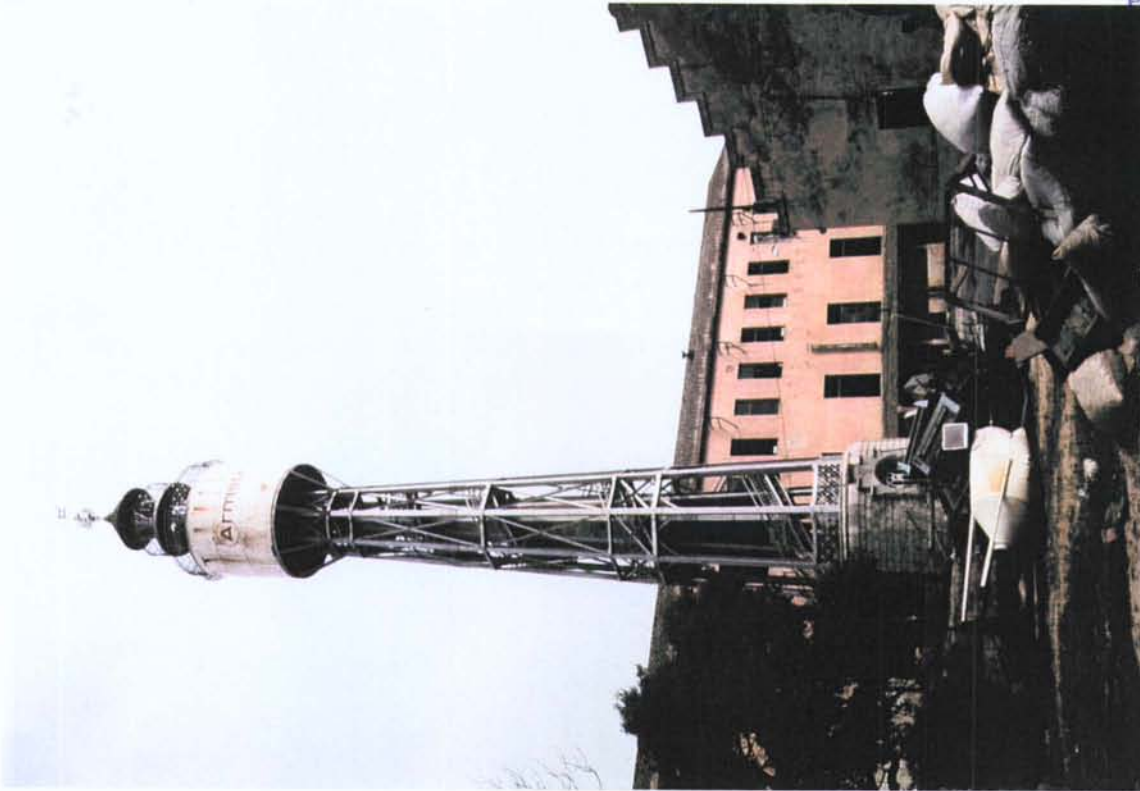
Servei del
Patrimoni Arquitectònic

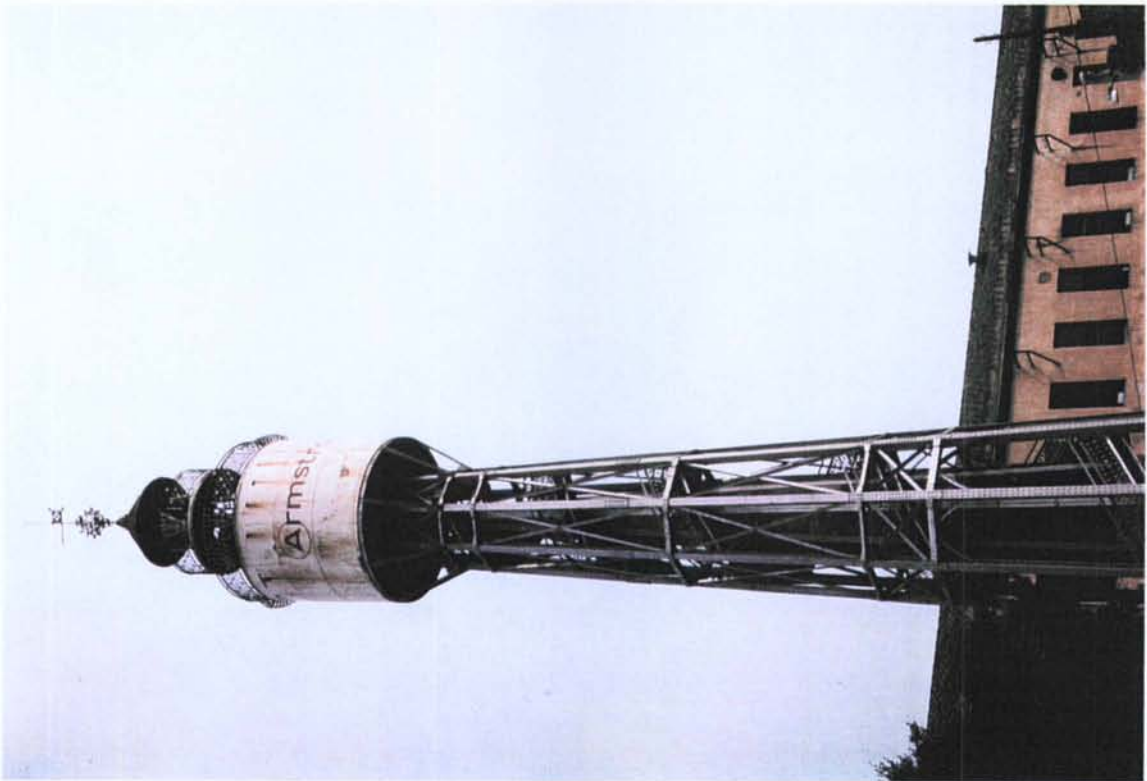
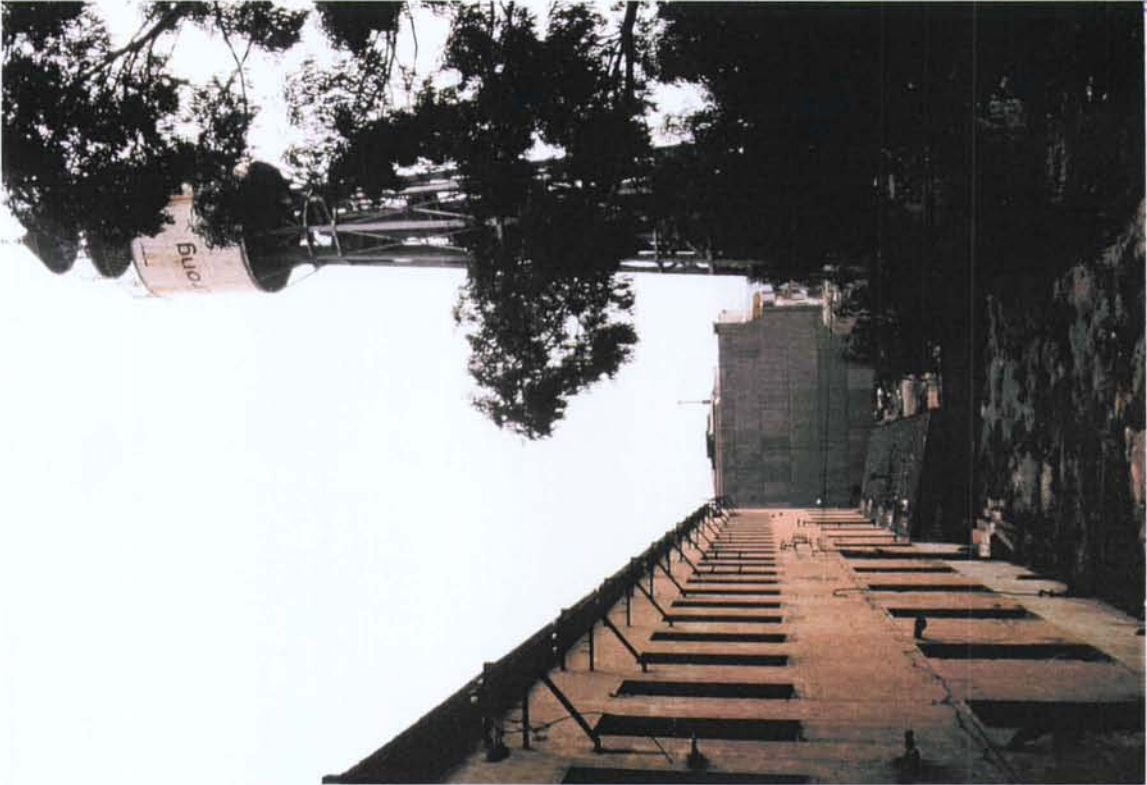

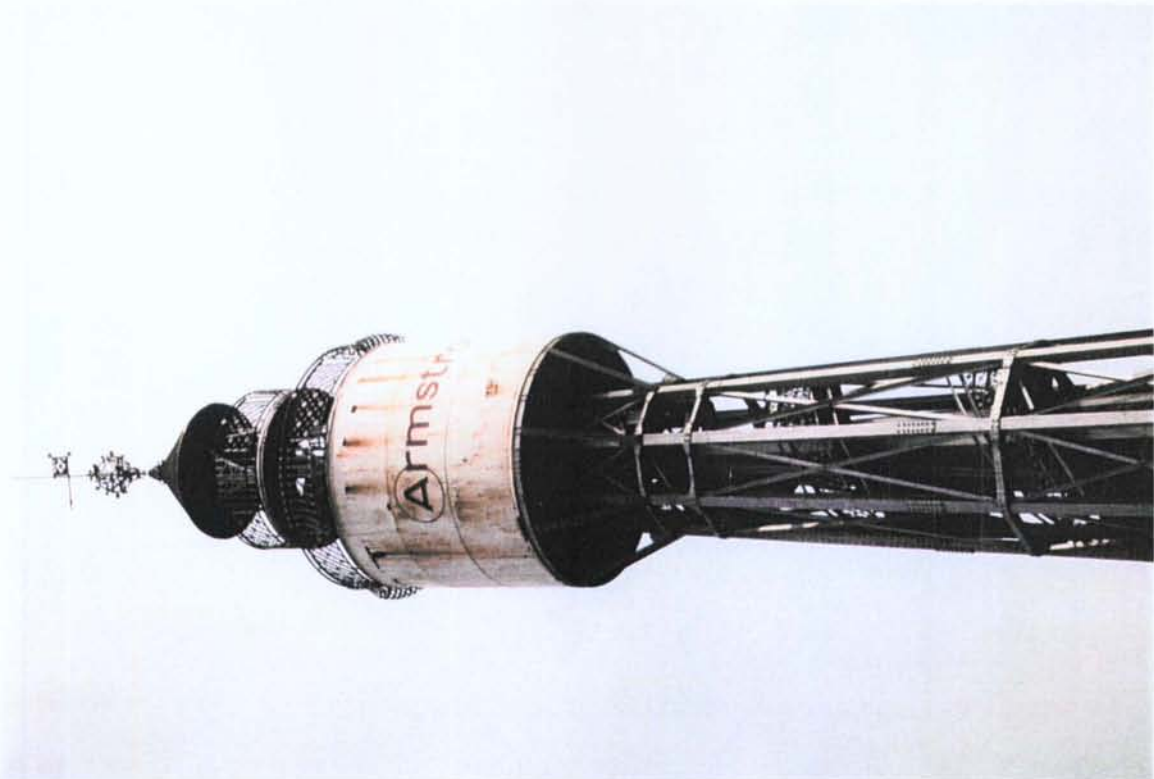

4.c. Règim de propietat

- A – Sòl de titularitat privada: Desarrollos Urbanos del Ampurdán, S.L.
- B – Sòl de titularitat pública: Ajuntament de Palafrugell
- C – Sòl de titularitat privada: Desarrollos Urbanos del Ampurdán, S.L.
- D – Edificacions de titularitat pública: Ajuntament de Palafrugell

Relació de propietaris:

- Sr. Luis Carlos del Val Sánchez

“Desarrollos Urbanos del Ampurdán, S.L.”
Avda. Cesar Augusto, 29 1º
50004 ZARAGOZA

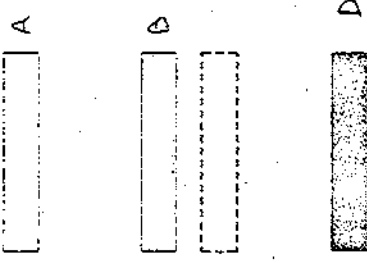
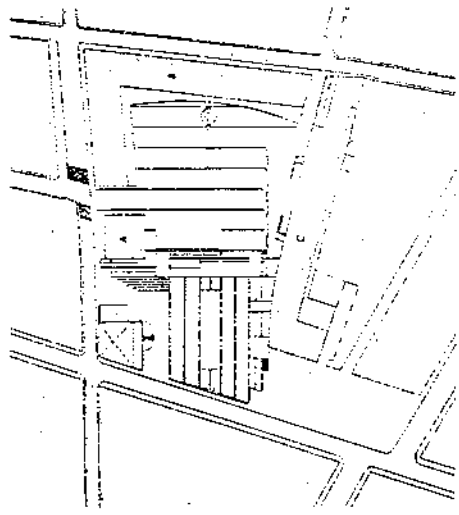
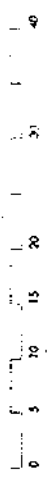
Tel.: 976-43-59-91

- Ajuntament de Palafrugell
C/ Cervantes, 16
17200 PALAFRUGELL

Tel.: 972-61-31-00

PROJECTE DE COMPENSAÇIÓ DEL PERÍMETRE AMISTRONG.
 S'INDICA EN VERMELL EL PERÍMETRE DE LA ZONA DE INTERVENIÇÃO
 PALAFRUGELL (GIRONA).

PUNTO DE TITULARITAT I SERVITUT DE PASSADUERS P. I. R. I. N. O. E. 175600
 PROMOTOR: Obra Social Urbanisme del Ampolla S.L.
 ARQUITECTES: Ramon FORTEL I BDU, Arq. Urbanista i Arquitecte de Catalunya

SUPERF. BLOC A: 796,10 m²
 SUPERF. BLOC B: 1.843,84 m²
 SUPERF. BLOC C: 1.746,53 m²

SÒL TITULARIAT PRIVADA AMB
 SERVITUT DE PAS PÚBLIC
 SUPERF. TOTAL: 374,20 m²
 SUPERF. 1: 204,34 m²
 SUPERF. 2: 149,86 m²

SÒL TITULARIAT PÚBLICA
 SUPERF. TOTAL: 6.848,08 m²

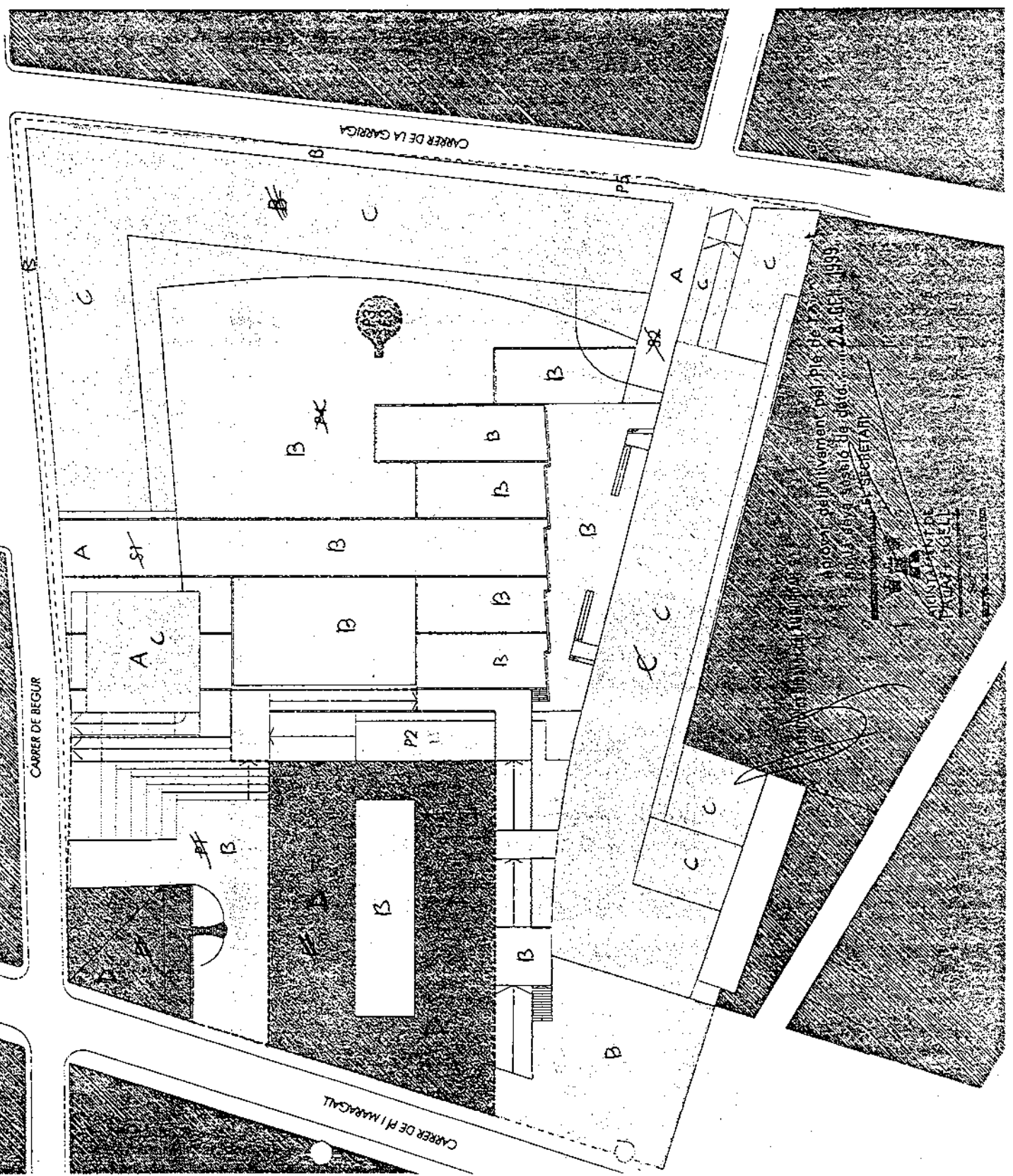
P1. CAL GARDÓ: 947,56 m²
 P2. OFICINES AMISTRONG: 1.554,48 m²
 P3. TORRE CAN MARIBUS: 29,87 m²

P4. ESPAI LLIBRE PÚBLIC: 3.993,93 m²
 P5. AMPLIACIÓ VOIADES I MAUTAT: 322,24 m²

EDIFICACIONS TITULARIAT PÚBLICA
 SUPERF. OCUPACIÓ TOTAL: 1.323,25 m²

E1. CAL GARDÓ: 261,79 m²
 E2. OFICINES AMISTRONG: 1.021,59 m²
 E3. TORRE CAN MARIBUS: 29,87 m²

SUPERFICIE TOTAL P. E. R. I.: 11.108,77 m²
 PERÍMETRE SOBRANT
 L'AMOST DEL P. E. R. I.

L'expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional-monument històric, de la **torre de can Mario, a Palafrugell** (Baix Empordà), ha estat redactat per encàrrec de la Direcció General del Patrimoni Cultural a través del Servei del Patrimoni Arquitectònic i dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a Girona.

- Direcció:** Antoni Navarro i Cossío
Cap del Servei del Patrimoni Arquitectònic
- Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció d'Inspecció Tècnica (SPA)
- Coordinació:** Mariona Abelló i Sala (SPA)
Carme Gallo Baratas (SPA)
- Redacció:** Ramon M. Castells i Llavanera
Cap de la Secció d'Inspecció del Patrimoni Arquitectònic de Girona
- Gestió:** M. José Ruíz Ortega (SPA)
- Planimetria:** Serveis Territorials del Departament de Cultura a Girona
Ajuntament de Palafrugell
- Fotografia:** Serveis Territorials del Departament de Cultura a Girona

Barcelona, març de 1999.

/jd